

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Změní Nejvyšší soud svůj formalistický přístup k posuzování přípustnosti dovolání? Přípustnost dovolání zakládá také odchýlení se od ustálené rozhodovací praxe Ústavního soudu, ESLP[1] či SDEU[2]

Na konci srpna 2023 vydal Ústavní soud nález sp. zn. I. ÚS 1585/23, kterým zrušil usnesení Nejvyššího soudu ČR o odmítnutí dovolání z důvodu nenaplnění předpokladů přípustnosti dovolání. Na tomto samotném faktu by nebylo nic zvláštního ani zajímavého. Co ale stojí za zmínku je zjevný příklon Ústavního soudu k posuzování splnění podmínek a náležitostí dovolání podle reálného obsahu podaného dovolání, nikoli podle formálně správných formulací či citací paragrafů. V opačném případě by se totiž dle Ústavního soudu jednalo o porušení práva na přístup k soudu podle čl. 36 odst. 1 Listiny.

Dovolání je mimořádným opravným prostředkem a častokrát poslední nadějí strany sporu, jak se domoci svých práv. Mimořádnost tohoto opravného prostředku je zdůrazněna také poměrně striktními nároky kladenými na dovolání. Dovolání lze podat pouze z důvodu nesprávného právního posouzení věci (dovolací důvod) a napadnout lze výlučně pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, kterými se řízení končí, a u kterých to zákon připouští. Aby toho nebylo málo, tak zákon stanoví čtyři předpoklady přípustnosti dovolání, tj. musí jít o takovou právní otázku (i) při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo (ii) která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo (iii) je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo (iv) má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.[3] I z tohoto důvodu zákon vyžaduje, aby byl dovolatel při podání dovolání zastoupen advokátem či notářem. Vedle rozlišení skutkových a právních otázek je to právě správné vymezení předpokladů přípustnosti dovolání, které umí strany nejvíce potrápit.

V předmětném případě[4] dovolatelé postavili přípustnost dovolání na tom, že právní názor odvolacího soudu je již překonaný a svá tvrzení opřeli nálezem Ústavního soudu a rozsudkem Evropského soudu pro lidská práva. Dle Nejvyššího soudu ovšem v dovolání zcela absentovalo řádné vymezení některého z důvodů přípustnosti dovolání a soud dovolání odmítl. Dovolací soud dále výslovně uvedl, že přístup k dovolacímu řízení je záměrně omezen a formalizován, aby se Nejvyšší soud mohl zabývat jen skutečně nejsložitějšími právními případy.

Nejvyšší soud nejdříve predestřel svůj pohled na přípustnost dovolání v obecné rovině: „Úkolem Nejvyššího soudu v dovolacím řízení není z moci úřední přezkoumávat správnost (věcného) rozhodnutí odvolacího soudu při sebemenší pochybnosti dovolatele, nýbrž je povinností dovolatele, aby způsobem předvídaným v § 241a ve vazbě na § 237 o. s. ř. vymezil předpoklady přípustnosti dovolání tak, že specifikuje konkrétní odvolacím soudem vyřešenou právní otázku z oblasti hmotného či procesního práva, a tu pak spojí s jednou ze situací předpokládaných v ustanovení § 237 o. s. ř. (ve vztahu k rozhodovací praxi Nejvyššího soudu, případně Ústavního soudu). Ve světle této své úvahy pak Nejvyšší soud hodnotil předmětné dovolání následovně: „Dovolatelé v předmětném dovolání

nejenže nikterak neodkazují na výše uvedené ustanovení § 237 o. s. ř., ale ani nepřipomínají některý z předpokladů přípustnosti dovolání, který je v tomto ustanovení zakotven, a ani jej obsahově nevymezují. Žalobci v dovolání nikterak nespecifikují ani právní otázku, která by měla být dovolacím soudem ve vztahu k jeho judikatuře vyřešena. Pouze - v souvislosti se závěry odvolacího soudu ohledně naplnění předpokladů pro vznik odpovědnosti státu za škodu - označují dvě existující rozhodnutí Ústavního soudu a ESLP. (...) Dovolatelé však nijak nevymezují vztah těchto rozhodnutí či závěry z nich plynoucí k projednávané věci a nesnaží se ani vysvětlit, v čem by mělo tvrzené odchýlení se od těchto rozhodnutí v závěrech odvolacího soudu spočívat.“

Odmítnutí dovolatelé se obrátili na Ústavní soud pro porušení jejich práva na soudní ochranu podle čl. 36. odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Argumentace stěžovatelů stála především na tom, že v dovolání dostatečně definovali právní otázku a že byť ne doslovným, ale dostatečným způsobem odkázali na jeden z důvodů přípustnosti dle § 237 OSŘ, když odkázali na konkrétní judikaturu Ústavního soudu a Evropského soudu pro lidská práva, od níž se odvolací soud odchýlil.

Ústavní soud posoudil stížnost jako důvodnou. Ve své tiskové zprávě Ústavní soud konkrétně uvedl, že: *„Plynou-li předpoklady přípustnosti dovolání dostatečně z právní argumentace obsažené v dovolání – jako tomu bylo v nyní projednávané věci – nelze dovolání odmítnout jako vadné jen pro absenci výslovného odkazu na jeden z předpokladů přípustnosti. Dovolání je nutné posuzovat podle jeho obsahu. Postačí, když dovolatel předestře právní otázku a uvede konkrétní judikaturu, s níž je řešení odvolacího soudu v rozporu. Nemusí jít přitom pouze o judikaturu dovolacího soudu, ale také o judikaturu Ústavního soudu, ESLP či SDEU.“*[\[5\]](#)

Tento nálezný Ústavního soudu nelze než uvítat. Nejvyššímu soudu dáváme za pravdu v tom, že Nejvyšší soud nemůže sloužit jako třetí instance a dovolání by mělo být skutečně vyhrazeno pouze pro posuzování nejsložitějších právních otázek, které doposud nebyly dostatečně vyřešeny nebo jejichž řešení je potřeba sjednotit. Lze však pochybovat o tom, že lpění na přehnaném formalismu a slovíčkaření je tou správnou cestou k dosažení jinak legitimního cíle.

Mgr. Paulína Macháčová,
advokátka

Jakub Štverák,
paralegal

Aegis Law, advokátní kancelář, s.r.o.

Jungmannova 26/15
110 00 Praha 1

Tel: +420 777 577 562
Email: office@aegislaw.cz

[1] Evropský soud pro lidská práva.

[2] Soudní dvůr Evropské Unie.

[3] Ustanovení § 237 OSŘ, dále pak specifické případy dle ustanovení § 238a OSŘ.

[4] Nejvyšší soud, 28 Cdo 639/2023, 4. 4. 2023

[5] Dostupná >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Kdy kupní smlouva na nemovitost neobstojí před katastrem: pozor nejen na kupní cenu](#)
- [Elektronické hlasování v SVJ: Brzdí zákonodárce digitalizaci záměrně?](#)
- [Právní aspekty terapie psychedeliky](#)
- [Význam sportovních pravidel při posuzování odpovědnosti sportovců za sportovní úrazy](#)
- [Okamžité zrušení pracovního poměru učiněné z „opatrnosti“ zaměstnavatele ve světle judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Výroční zpráva ÚOOÚ za rok 2025: nové regulatorní priority v oblasti ochrany osobních údajů](#)
- [Vadné nařízení vlády č. 493/2025 Sb. a dopady fixace limitů drobných oprav na pronajímatele](#)
- [Nařízení PPWR: cesta do pekla dlážděná dobrými úmysly](#)
- [AML - od zákona č. 253/2008 Sb. k AMLR: co konkrétně musí česká povinná osoba změnit do roku 2027](#)
- [Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přímosti](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)